

ARAŞTIRMA / Research Articles

## Hemşirelik Öğrencilerinin Acil Serviste Adli Vakaları Gözlemleme Durumu

### Forensic Cases Observation Status of Nursing Students in Emergency Room

Zeynep KIZILCIK ÖZKAN<sup>1</sup>, Seher ÜNVER<sup>2</sup>, Meryem PELİN<sup>3</sup>, Ümmü YILDIZ FINDIK<sup>4</sup>

#### ÖZ

**Amaç:** Çalışmanın amacı acil servise uygulamaya çıkan hemşirelik öğrencilerinin adli olgu gözlemleme durumlarını belirlemektir.

**Yöntem:** Bu çalışmada 2014-2015 eğitim yılı bahar döneminde 60 hemşirelik öğrencisine ait "acil servis gözlem raporları" incelenmiştir. İstatistiksel analizler frekans ve yüzde kullanılarak yapılmıştır.

**Bulgular:** Öğrencilerin acil servis uygulamaları sırasında 49 öğrencinin adli vaka ile karşılaştığı, öğrencilerin %60'ının trafik kazalarını, %41.6'sının karbon monoksit zehirlenmelerini adli vaka olarak değerlendirdiği belirlendi. Öğrencilerin adli vaka ile karşılaşma durumunda hemşirelerin %53.3'ünün polise haber verdiğini, %41.6'sının durumu adli vaka olarak işaretlediğini gözlemlediği saptandı.

**Sonuç:** Hemşirelik müfredatında adli hemşireliğe ilişkin ders bulunmamasına rağmen öğrencilerin adli kapsamda değerlendirilen vakalara ilişkin acil serviste gözlem yaptıkları belirlendi. Lisans eğitiminde adli hemşireliğe yer verilerek öğrencilerin bilgilerinin artırılması ve acil servislere adli hemşirelerin daha fazla görevlendirilmesine fırsat tanınması ile öğrencilerin gözlem yeteneklerinin geliştirilebileceğini öngörmekteyiz.

**Anahtar Kelimeler:** Acil, Adli hemşirelik, Gözlem, Hemşirelik öğrencisi

#### ABSTRACT

**Aim:** The aim of this study was to determine forensic cases observation status of nursing students who practice in emergency room.

**Method:** In this study; emergency room observation report's of nursing students (n=60) were investigated in the spring education term of 2014-2015 education years. Frequency statistics were used for data analyzing.

**Results:** During emergency room training the 49 students (81.6%) were encounter with forensic cases and 60 % students considered traffic accidents and 41.6% students considered carbon monoxide poisoning as criminal cases, Students observed nurses roles in forensic cases as reporting the police (53.3%), marking decision of the cases as forensic or not (41.6%).

**Conclusion:** Although no lectures are included on forensic cases in nursing curriculum , it was observed that the nursing students make observations about forensic nursing in emergency room. Level of knowledge can be improved by including the forensic nursing in the undergraduate programs. and also observation skills. of students can be develop by giving more task to forensic nurses in emergency room.

**Keywords:** Emergency room, Forensic nursing, Observation, Students nursing

#### GİRİŞ

Sağlık profesyonelleri acil servisler başta olmak üzere sağlık kurumlarında sıklıkla adli olgular ile karşılaşmaktadır (1,2). Kişinin kendisinin ya da başka birinin kasıtlı veya istenmeyen davranışı sonucu bireyin fiziksel veya ruhsal sağlığında kayıplar olduğunda bu vakalar adli olarak değerlendirilir.

1. Arş. Gör. Uzm. Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği ABD, E-posta Adresi: zeynepkizilcik26@hotmail.com

2. Yard. Doç. Dr. Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği ABD,

3. Arş. Gör. Uzm. Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği ABD

4. Prof. Dr. Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği ABD, Bu çalışma 22-23 Ağustos 2017'de Venedik'te gerçekleştirilen ISER 72<sup>nd</sup> International Conference'da sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Gönderim Tarihi: 11.01.2018 - Kabul Tarihi: 14.09.2018

dirmeye alınmaktadır (2). Motorlu araç kazaları, travmalar, fiziksel saldırılar, intiharlar, karbon monoksit zehirlenmeleri, mesleki kazalar, kesici-delici alet yaralanmaları, düşmeler, silahlı ateş yaralanmaları, elektrikle ilişkili yaralanmalar, alkol-madde bağımlılıkları, şüpheli ölümler, zehirlenmeler, yanıklar, cinsel saldırılar, yaşlı veya çocuk istismarları, terör saldırıları adli olgu olarak değerlendirilmektedir (2-5).

Adli hemşirelik; adli olgularda hemşirelik yaklaşımı konusunda eğitim almış hemşirelerin mağdurlara ve travma faillerine özel hemşirelik bakımı sunan, hukuk sisteminde profesyoneller için kanıt toplayan, onlarla iletişime geçen gerektiğinde mahkemede tanıklık ederek danışman

rolünü üstlenen, yaralanma ile olası kanıtlar arasında bilimsel ilişki kurarak yorum yapabilen çok yönlü ve uzmanlık gerektiren bir hemşirelik bilim dalıdır (4,6). Ayrıca hemşirelerin mağdurla ilk karşılaşan sağlık profesyonelleri arasında bulunması; mağdur, şüpheli ve fail dışında geniş bir çerçevede ailelerine de hemşirelik hizmeti vermesi, özellikle adli olguların toplumun dezavantajlı grubunda (doğumsal anomalili bireyler, huzurevinde yaşayan yaşlılar, ruhsal, psikolojik hastalık tanısı konulan hastalar, madde bağımlılığı olanlar, insan ticaretine maruz kalanlar, sokakta yaşayanlar, mahkumlar vb.) yer alması adli hemşireliği özel bir yere koymaktadır (4,7,8).

Adli olgularda uygun hemşirelik yaklaşımını sunabilmek ve yargı sürecinde problem yaşamamak adına hemşirelerin de üzerine düşen görev ve sorumlulukları itina ile gerçekleştirebilmesi gerekir (2,9). Hastayla güvenli iletişim kurma, hasta hikayesi alma, kanıt toplama, transfer etme ve kaydetme, polise haber verme, alkol, uyuşturucu vb. madde taraması için kan örneği alma, süreç boyunca yargılayıcı ve ayrımcı olmadan hasta yararına hareket etme, hemşirelerin en önemli adli sorumlulukları arasında yer almaktadır (1,4,10,11).

Türkiye’de adli hemşireliğin tanımı ilgili yasal düzenlemelerin olmayışı ve bu konuda bilgi ve deneyim eksikliği nedeniyle adli olgularda hemşireler uygun yaklaşımı yeterli düzeyde gösterememektedir (2,12,13,14). Ayrıca acil servislerde adli hemşirelerin çok az bulunması acil hemşirelerinin adli hemşirelere ait sorumlulukları da üstlenmesine neden olmuştur (15). Adli hemşirelerin görevini yeterli şekilde icra edebilmesinde eğitimin rolü büyüktür (11,12,16). Çalışmaya katılan öğrenciler, cerrahi hastalıkları hemşireliği dersinin pratik bölümünde acil servislerde 16 saat uygulama amaçlı staja çıkmakta ve staj sonrasında acil serviste gözlemlerine ilişkin bilgilerini cerrahi hastalıkları hemşireliği öğretim elemanlarıncı oluşturulmuş formda yer alan sorular doğrultusunda rapor etmektedir. Gelbal ve Kelecioğlu’nun (2007) çalışmasında öğretmenler gözlemin öğrenci performansını belirlemede (%86) etkili olduğunu belirtmektedir (17). Gözlem, öğrencilerin duyuşsal alanını (tutum, yönelim, davranış vb.)

ölçmeye yardımcı olmakta, farkındalık yaratmakta ve öğrencilerin özgüvenini geliştirmektedir. Öğrenciler gözlemedikleri sayesinde yeni fikirler ortaya koyabilme ve olaya müdahale edebilme planı oluşturabilme yeteneği kazanmaktadır (18). Çalışmamızda olduğu gibi, gözlenen durum eğer ki deneysel değil de doğal şartlar altında gerçekleşiyorsa gözlemleyici birey durumdan daha objektif sonuçlar elde etmektedir (19). Öğrencilerin hazırladığı gözlem raporları öğretim elemanlarına stajın etkinliği hakkında geri bildirim sağlarken, hemşirelik programı ders müfredatında adli hemşireliğe yönelik ders bulunmamasına rağmen öğrencilerde adli hemşirelik konusunda farkındalık yaratmakta ve öğrenciye klinik ortamda gözlem yolu ile bilgi kazandırmaktadır. Bu çalışma, acil servislerde uygulamaya çıkan hemşirelik öğrencilerinin acil servislerde adli olgu gözlemleme durumlarını belirlemeyi amaçlamaktadır.

## **GEREÇ VE YÖNTEM**

Tanımlayıcı nitelikte olan bu çalışma, bir üniversitenin Hemşirelik Bölümü öğrencilerinden 2014-2015 güz döneminde Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersi alan 2. sınıf hemşirelik öğrencilerinin (n=72) acil servislerdeki uygulamalarına ilişkin hazırladıkları acil servis gözlem raporlarının tamamının (n=60) araştırmacılar tarafından incelenmesi ile gerçekleştirildi. Çalışma öncesinde kurumdan yazılı izni alındı. Acil serviste staja çıkan her öğrenciden dokuz soruyu da kapsayacak şekilde rapor hazırlaması istendi ve stajlarından bir hafta sonra teslim etmeleri istendi. Rapordaki sorular cerrahi hastalıkları hemşireliği öğretim elemanları tarafından oluşturuldu. Bu raporda dokuz adet soru yer almakta olup, ikisi adli vakalara yedisi acil hemşiresinin görev ve sorumluluklarını, acil kliniğe başvuru nedenlerini, acil serviste kullanılan tanı yöntemlerini ve hemşirenin rollerini, acil hastasına uygulanan hemşirelik girişimlerini hastaya ait iletişim sorunları, sağlık profesyonellerinin acil serviste karşılaştığı sorunları ve kliniğe özgü eğitim programını sorgulamaktadır. Öğrenciden rapor kapsamında 16 saatlik acil stajı süresince gözlemleyebildikleri tüm vakaları dahil ederek tek bir rapor yazması istendi. Öğrencilerin staja çıktıkları hastanenin acil kliniğinde kendi aralarında (toplam altı kişi) dönüşümlü olarak

sarı alan, yeşil alan ve kırmızı alanda bulunmaları sağlandı ve her öğrencinin staj süresince bulunduğu alanda karşılaştığı hastalara hemşirelik bakımı yapması istendi. Raporda yer alan “Acil serviste adli olgu gözlemlediniz mi?”, “Acil servislerde vakaların adli yönü için hangi işlemler uygulanmaktadır?” sorularına öğrencilerin adli vakayı değerlendirmeye ilişkin gözlemlerini yazdıkları raporlar üç araştırmacı tarafından dönem sona erdikten sonra bağımsız olarak 15 günlük süre zarfında incelendi. İşlem öncesinde adli vakalar ve hemşirenin rolleri hakkında araştırmacılar tarafından iki adet içi boş taslak tablo oluşturuldu. Tüm araştırmacılar tarafından öğrencilerin raporlarında belirttiği ifadelerle göre maddeler halinde sıralama yapılarak sayısal olarak tabloya işaretleme yapıldı. Taraf tutmayı engellemek adına öğrencilerin gözlemleri, yazdığı şekliyle korunarak araştırmacılar tarafından kayıt edildi. Üç araştırmacının incelemeleri tek bir tabloda birleştirilerek veriler hazırlandı. Çalışmada acil hekiminin adli vaka olarak düşündüğü ve hastane polisine haber vererek katılımını sağladığı olguların ve hasta dosyasına “adli vaka” kaşesi vurulan olguların serviste öğrenciler tarafından adli vaka olarak kabul edildiği ve gözlemlendiği varsayıldı. Toplanan veriler SPSS 20.0 paket programı ile frekans ve yüzde kullanılarak analiz edildi.

## BULGULAR

Öğrencilerin acil servis gözlem raporlarındaki ifadelerine göre, 49 öğrencinin (%81.6) “Acil serviste adli olgu gözlemlediniz mi?” sorusuna evet cevabını verdiği saptandı ve bu öğrencilerin trafik kazalarını (%60), karbon-monoksit zehirlenmelerini (%41.6), fiziksel saldırıları (28.3%), intiharları (%30), düşmeleri (%25) kesici delici alet yaralanmalarını (%13.3), ateşli silah yaralanmalarını (%11.6), iş kazalarını (%5), koroziv madde yanıklarını (%3.3), alkol-madde bağımlılığını (%3.3), elektrikle ilişkili yaralanmaları (%1.6), şüpheli ölümleri (%1.6) ve cinsel saldırıları (%1.6) adli vaka olarak değerlendirdiği belirlendi. (Tablo 1).

**Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Acil Servislerde Gözlemledikleri Adli Olguların Dağılımı (Edirne-2015)**

| Adli olgu*                       | n  | %    |
|----------------------------------|----|------|
| Trafik kazası                    | 36 | 60,0 |
| Karbon-monoksit zehirlenmesi     | 25 | 41,6 |
| Fiziksel saldırı                 | 17 | 28,3 |
| İntihar                          | 18 | 30,0 |
| Düşme                            | 15 | 25,0 |
| Kesici-delici alet yaralanması   | 8  | 13,3 |
| Ateşli silah yaralanmaları       | 7  | 11,6 |
| İş kazaları                      | 3  | 5,0  |
| Koroziv madde yanıkları          | 2  | 3,3  |
| Alkol-madde bağımlılığı          | 2  | 3,3  |
| Elektrikle ilişkili yaralanmalar | 1  | 1,6  |
| Şüpheli ölümler                  | 1  | 1,6  |
| Cinsel saldırılar                | 1  | 1,6  |

\*Birden fazla şık işaretlenmiştir.

Öğrenciler acil servislerde klinik hemşirelerin adli vakada hemşire sorumluluklarını polise haber verme (%53.3), hasta dosyasını adli olgu olarak işaretleme (%41.6), hasta öyküsü alma (%26.6), alkol tespiti için kan örneği alma (%20) kanıt toplama (%5), kanıtları saklama (%5), kanıtları kaydetme (%5) ve psikososyolojik destek sağlamak (%1.6) olarak gözlemlemiştir (Tablo 2).

**Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinin Adli Olguda Gözlemledikleri Hemşireye Ait Sorumluluklar (Edirne-2015)**

| Hemşirenin sorumlulukları*              | n  | %    |
|-----------------------------------------|----|------|
| Polise haber verme                      | 32 | 53,3 |
| Dosyanın adli olgu olarak işaretlenmesi | 25 | 41,6 |
| Hasta öyküsü alma                       | 16 | 26,6 |
| Kandan alkol örneği alma                | 12 | 20,0 |
| Kanıt toplama                           | 3  | 5,0  |
| Kanıtları saklama                       | 3  | 5,0  |
| Kanıtları kayıt etme                    | 3  | 5,0  |
| Psikososyolojik destek sağlama          | 1  | 1,6  |

\*Birden fazla şık işaretlenmiştir

## TARTIŞMA

Bu çalışma ile öğrenci hemşirelerin acil servis te adli vakaları gözlemleme durumları ortaya konulmuştur. Çalışmada acil servis gözlem raporu sonuçlarına göre, öğrencilerin büyük kısmı (%81.6) adli olgu ile karşılaşmıştı. Benzer şekilde, İlçe ve ark.'nın çalışmasında acil serviste çalışan hemşirelerin %90.9'unun adli olguyla karşı karşıya kaldığı (16) ve öğrencilerin de acil servis stajlarında aktif olarak ortalama 16 saat bulundukları bilgisi dikkate alındığında öğrencilerin adli olgu ile karşılaşma oranlarının normal olduğu söylenebilir.

Öğrenciler trafik kazalarının, karbon-monoksit zehirlenmelerinin, fiziksel saldırıların, intiharların, düşmelerin, kesici-delici alet yaralanmalarını, ateşli silah yaralanmalarının, iş kazalarının, koroziv madde yanıklarının, alkol ve madde bağımlılığının, elektrikle ilişkili yaralanmaların, şüpheli ölümlerin ve cinsel saldırıların vb. adli olgu olarak değerlendirildiğini gözlemlemiştir. Benzer bir çalışmada öğrencilere bazı adli olgular verilip doğru olup olmadığı sorulmuş ve öğrencilerin %44.2'si verilen vakaların adli olgu olarak değerlendirildiğini bilmişken (20), literatür incelendiğinde acil servislere yapılan başvurular arasında

şiddetin (% 45.6) (21), motorlu taşıt yaralanmalarının (%37.9, %21.4) (24,12), kesici-delici alet yaralanmalarının (%14.6, %3.59) (25,12), düşmelerin (%15,4), zehirlenmelerin (%9.8) adli olgular arasında yer aldığı görülmüştür (9). Çalışmamızın öğrenci katılımlı gözlem çalışması olması ve hastanelerin bölgesel farklılıklar nedeni ile adli olgulara ait başvuru oranlarının literatürden değişik olduğu söylenebilir.

Öğrenciler acil serviste klinik hemşirelerin adli vakaya ilişkin sorumluluklarını polise haber verme, vakayı adli olgu olarak işaretleme, hasta öyküsü alma, kandan alkol örneği alma, kanıt toplama, saklama ve kaydetme, bireye psikososyolojik destek sağlama olarak gözlemlemiştir. Öğrencilerin gözlemlerinde yer alan mağdur veya failin tıbbi kayıtlarının yapılması, alkol, uyuşturucu vb. maddelerin tespiti için kan örneğinin alınması, adli olguyu gerekli yetkililere ve makamlara bildirme adli hemşirelerin sorumlulukları arasında yer almaktadır (12,13,22). Çalışkan ve Özden (2012) çalışmasında kanıt toplama, kanıtı saklama-koruma ve kaydetme konularında sağlık personellerinin bilgilerinin kısmen yeterli olduğu belirlemiştir (16). Çalışmamızın verilerinin öğrencilerin gözlemine dayalı olduğu için öğrencilerimizin adli olguya yaklaşımda hemşirelerin sorumluluklarının bir kısmını yazabildiklerini söyleyebiliriz.

Çalışmada elde edilen bulguların ışığında hemşirelik müfredatında adli hemşireliğe ilişkin ders bulunmamasına rağmen cerrahi hastalıkları hemşireliği dersi kapsamında acil serviste staja çıkan öğrencilerin adli kapsamda değerlendirilen vakalara ilişkin farkındalıklarının olumlu bir bulgu olduğu söylenebilir. Kalaycı ve ark (2014) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin adli tıp konusunda bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu, Şentürk ve Büyükaslan'ın (2013) çalışmasında ise hemşirelik son sınıf öğrencilerinin %84'ünün adli hemşirelik hakkında bilgisinin olmadığı ve klinisyen ve eğitimci hemşirelerin katılımı ile gerçekleştirilen bir çalışmada da katılımcıların %83.8'inin adli hemşirelik ve adli hemşirenin sorumlulukları konusunda bilgilerinin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (20,23,24). Adli hemşireliği konu

alan çalışmalar hemşirelerin hastaya bakım sunmalarına rağmen %83'ünün adli olguya özgü eğitime ihtiyaç duyduğunu belirtirken (25), hizmet içi eğitim alan veya konuya ilişkin kitap okuyan hemşirelerin adli olgularda görevlerini daha iyi yapabildiklerini saptamıştır (21)

Bizim önerimiz öğrencilerin lisans eğitimi hemşirelik müfredatında adli olgu değerlendirmeye ilişkin kritik noktaların yer alması, adli hemşirelik ve adli vakaya yaklaşım konularını temel alan seçmeli dersler oluşturulması veya acil hemşireliği seçmeli derslerinin konu içeriklerinde adli hemşireliğe değinilmesi ile öğrencilerde farkındalık ve bilgi düzeylerinin artırılmasıdır.

## SONUÇ

Tüm bu öneriler doğrultusunda teorik olarak ders müfredatında adli hemşireliğe yer verilerek ve pratikte adli hemşireleri acil serviste gözlemleme ortamı yaratılarak öğrencilerin bilgilerini ve gözlemlerini geliştirebileceğini ve adli hemşirelik konusunda olumlu kazanımlar elde edeceklerini düşünmekteyiz.

Çalışmamızın tanımlayıcı araştırma türünde yapılmış olması araştırmanın sınırlılığıdır.

## KAYNAKLAR

1. Çilingir D, Hintistan S. Adli hemşireliğin kapsamı ve yasal boyutu. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi* 2012;9(1): 10-15.
2. Pakiş I (2014) *Acil Bakımda Adli Olgu Yaklaşımı: Erişkinlerde Acil Bakım*. Aslan F, Olgun N (Ed)., Ankara, Türkiye, Akademisyen Tıp Kitabevi, 181-192.
3. Demircan A, Keleş A, Gürbüz N ve ark. Forensic emergency medicine-six year experience of 13823 cases in a university emergency department. *Türk J Med Sci* 2008;38(6): 567-575.
4. Ekroos R, Bachmeier B, Carter-Snell C et al. (2015) *IAFN and ANA. Forensic Nursing: Scope and Standards of Practice 2015 Maryland, USA*. Erişim yeri: [http://c.ymcdn.com/sites/www.forensicnurses.org/resource/resmgr/Docs/SS\\_Public\\_Comment\\_Draft\\_1505.pdf](http://c.ymcdn.com/sites/www.forensicnurses.org/resource/resmgr/Docs/SS_Public_Comment_Draft_1505.pdf) (Erişim tarihi:3.01.2016).
5. Gürbüz N, Saygı Ş, Cila E ve ark. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Tıp Anabilim Dalı erişkin acil servise başvuran adli vakaların analizi. *Gazi Medical Journal* 2004;15:139-144.
6. Spring S (2009) *ANA and International Association*

*of Forensic Nurses Co-Publish First Standards for Forensic Nursing* 2009. Erişim yeri: <http://www.nursingworld.org/FunctionalMenuCategories/MediaResources/PressReleases/2009-PR/First-Standards-for-Forensic-Nursing-Co-Published.pdf> (Erişim tarihi:3.01.2016).

7. Campbell R, Patterson D, Lichty L. The effectiveness of sexual assault nurse examiner (SANE) programs a review of psychological, medical, legal and community outcomes. *Trauma, Violence Abuse* 2005: 313-329.
8. Jackson J The evolving role of the forensic nurse. *American Nurse Today* 2011;6(11):42-43.
9. Kalaycı I, Yazıcı S, Küpeli A Assessment of the knowledge level of nursing students on forensic nursing. *Procedia-Soc Behav Sci* 2014;(131):130-134.
10. Türkmen N, Akgöz S, Çoltu A ve ark. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servisine başvuran adli olguların değerlendirilmesi. *Uludağ ÜnivTıp Fak Derg* 2005;31(1):25-29.
11. Bouhaidar R, Rutty JE, Rutty GN. Forensic web watch-forensic nursing. *J Clin Forensic Med* 2004;(2):220-222.
12. Çevik S, Başer M. Adli hemşirelik ve çalışma alanları. *Sağlık Bilimleri Dergisi* 2012;21(2) 143-152.
13. Eşiyok B, Hancı İ, Özdemir Ç ve ark. Adli hemşirelik. *STED* 2004;13(5):171-3.
14. Özden D, Yıldırım N. Adli vakaya hemşirelerin yaklaşımı. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi* 2009; 73-81.
15. Yelken N, Tunalı G, Gültekin G. Adli hemşireliğin Türkiye'deki durumu. *STED* 2004;13(5):171-2.
16. İlçe A, Yıldız D, Baysal G ve ark. Acil servislerde çalışan sağlık bakım personelinin adli olgularda delillerin korunması ve saklanmasıyla yönelik bilgi ve uygulamalarının incelenmesi. *TJTES* 2010;(16):546-551.
17. Çalışkan N, Özden D. The knowledge levels of health personnel in Turkey regarding forensic evidence. *J Forensic Sci* 2012;57;(5):1217-1221.
18. Gelbal S, Kelecioğlu H. Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Hakkında Yeterlik Alguları ve Karşılaştıkları Sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2007;(33):135-145.
19. Temel, A. (2010). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara:Hacettepe üniversitesi.
20. Karasar N (2015) *Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler*. Nobel Akademik Yayıncılık 28. Baskı
21. İbrahim A, Çolak Ş, Ayhan H ve ark. Acil tıpta şiddet ile ilgili adli olgular trafik kazalarının önüne mi geçiyor? *Adli Tıp Derg* 2015;29(2):75-83.
22. Türk Ceza Kanunu. Kanun No: 5237, 26.09.2004, Resmi Gazete Tarihi: 12.10.2004, ı Resmi Gazete Sayısı: 25611

'Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi' Madde 280.

23. Gökdoğan MR, Erkol Z. Forensic nursing in Bolu, Turkey: a survey. *J Clin Forensic Med* 2005;12(1):14-17.

24. Şentürk S, Büyükaslan B. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin adli hemşirelik konusundaki bilgi ve görüşlerinin belirlenmesi. *Bozok Tıp Dergisi* 2013; 3(3):19-26.

25. Linnarson JR, Benzein E, Arestedt K Nurses' views of forensic care in emergency departments and their attitudes and involvement of family members. *J Clin Nurs* 2014;(24):266-274.

Çalışma Aralık 2014 - Ocak 2015 tarihleri arasında Edirne ilinde gerçekleştirildi.